

Системний підхід до формування механізму інвестування галузі ЖКГ в контексті оптимізації руху грошових потоків

О.В. ДИМЧЕНКО, канд. екон. наук; Ю.Г.ЛЬЯШЕНКО

Харківська національна академія міського господарства

61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12

julianna15@bigmir.net, dymchenkoo@yahoo.com

Формування механізму забезпечення галузі ЖКГ інвестиційними ресурсами на сучасному етапі є важливою умовою сталого розвитку міст в умовах ринкової економіки, що й обумовлює актуальність зазначеного питання. Однак, існуючі процеси формування грошових потоків галузі не сприяють інтенсифікації залучення інвестиційних ресурсів, а економічні результати даних процесів не збалансовані з потребами мешканців міста, що не тільки знижує ефективність інвестиційної діяльності житлово-комунальних підприємств, але й інвестиційну привабливість галузі в цілому.

Необхідною умовою забезпечення ефективного інвестиційного механізму у сфері ЖКГ є залучення управлінського ресурсу органів місцевого самоврядування, яким підпорядковані підприємства галузі, що зумовлено об'єктивною залежністю обсягів реально сформованих грошових потоків від рівня соціально-економічного розвитку території.

Дослідження цієї проблематики, як правило, торкається питань визначення часу та обсягу надходжень і використання грошових коштів, що виступає лише частиною розробки плану оборотних коштів підприємств, а отже грошові потоки розглядаються у короткостроковому періоді не залежно від довгострокового характеру інвестиційної діяльності, на відміну від довгостроково-дефіцитного характеру грошових потоків підприємств ЖКГ. Механізми оптимізації грошових потоків саме цієї галузі є недостатньо дослідженими і потребують адаптації до умов та особливостей діяльності підприємств ЖКГ.

Створення інвестиційно-привабливого клімату галузі безпосередньо залежить від можливостей дослідження руху, збалансованості грошових потоків підприємства, безперервного

управління їх формуванням та порядком вибуття. Проте дослідження фінансової діяльності підприємств ЖКГ, проведене шляхом аналізу фінансової звітності, показало відсутність збалансованості грошових потоків, на що вказує існування великої як дебіторської заборгованості споживачів, так і кредиторської заборгованості самих підприємств галузі перед постачальниками. Наприклад, загалом по галузі ЖКГ України було зафіксоване стійке зростання дебіторської заборгованості з 8,7 млрд. грн. у 2003 році до 13,7 млрд. грн. у 2009 році. Про масштаб зазначеної проблеми та необхідність оптимізації грошових потоків підприємств свідчить також і характер розбалансованості – дефіцитно-довгостроковий. Складність полягає у тому, що в сучасній економічній практиці існує чітко визначені методологічні механізми оптимізації грошових потоків, для яких властивим є надлишковий та дефіцитно-короткостроковий характер, водночас певні ускладнення виникають і через специфічні особливості діяльності підприємств галузі.

Саме тому, задля активізації інвестиційної діяльності в галузі, необхідно поглибити дослідження умов формування грошових потоків ЖКГ на рівні міста. Для наукового обґрунтування основних закономірностей кругообігів інвестиційних ресурсів, важливо виявити типові своєрідні шляхи їх руху, пропорції витрат, а також відносини, що їх «обслуговують», тобто тих елементів, що формують базову систему інвестиційної діяльності суб'єктів інвестування галузі.

Вище зазначені факти зумовлюють необхідність оптимізації грошових потоків підприємств ЖКГ міста шляхом зміни характеру процесів їх формування з несвідомого (стихійним відбором ефективних методів, механізмів, інструментів, методом спроб та помилок), до свідомого вибору через систему формування із включенням управлінського ресурсу органів місцевого самоврядування.

Алгоритм порядку дій щодо формування такої системи пропонується розробити аналогічно алгоритму формування будь-якої системи, але адаптованим до поставлених, за наявності таких, послідовних етапів.

По-перше, визначаються границі системи – нові сектори ринку капіталу в ЖКГ міста. По-друге, визначаються елементи системи, коло

суб'єктів, тобто основних інвесторів, які здійснюватимуть вкладення власних і запозичених коштів у інвестиційне забезпечення розвитку галузі міста для досягнення певних цілей. По-третє, описуються процеси формування грошових потоків ЖКГ міста, тобто здійснюється опис взаємодії елементів системи. По-четверте, визначається організаційна структура, тобто структура відображення процесів взаємодії між елементами системи та функціональна структура, тобто відображення функцій організаційної структури системи. По-п'яте, описується матеріал системи, тобто визначається основа, на якій будується система.

Водночас, з іншого боку, на підприємствах ЖКГ пропонується впровадження наступних заходів: впровадження процедури щоденної звірки балансу готівкових грошових коштів, що дасть достовірну інформацію про поточний залишок засобів на рахунках і в касі підприємства, необхідну для ухвалення рішень про здійснення поточних платежів; створення реєстру поточних платежів, задля прозорості процесу впорядкування грошових потоків підприємств; побудова максимально детального бюджету руху грошових коштів на майбутній звітний період (місяць), що дозволить оптимізувати грошові потоки підприємств і передбачити касові розриви; проведення робіт з підвищення платіжної дисципліни дебіторів.

Також наведені заходи доповнюються розробкою механізмів збільшення внереалізаційних доходів. Для цього спільно з інженерною службою аналізується можливість реалізації частини невживаного устаткування або його консервації. Акт про консервацію устаткування передається до податкової інспекції, завдяки чому можна буде не платити податок на майно по законсервованих об'єктах. Незрідка підприємство може отримати додаткові прибутки за рахунок здачі в оренду невживаних площ або переміщення офісних приміщень в менш дороге місце. Також пропонується розробити методичні основи застосування механізму сек'юритизації активів комунальних підприємств з метою залучення інвестиційних ресурсів на базі вживання інноваційних фінансових інструментів з врахуванням можливостей зниження господарських ризиків підприємств ЖКГ.

Таким чином, оптимізація грошових потоків підприємств ЖКГ як чинник підвищення інвестиційної привабливості галузі вимагає

застосування наведених заходів у комплексі, за умови розробки методичних основ регулювання дефіцитно-довгострокового дисбалансу грошових потоків підприємств даної галузі та створення ефективної системи управління процесом формування грошових потоків. Особливу увагу необхідно приділити включенню управлінського ресурсу органів місцевого самоврядування до системи формування грошових потоків ЖКГ міста на основі мотивації та стимулювання інвестиційної активності суб'єктів інвестування. Це забезпечить взаємоперетворення інвестиційних ресурсів у грошові потоки ЖКГ та підвищення рівня інвестиційної привабливості галузі міста. Саме такий підхід у розробці системи формування грошових потоків ЖКГ міста дозволить визначити її структуру та формалізувати вплив управлінських інструментів органів місцевого самоврядування на розвиток галузі, шляхом забезпечення можливості створення не тільки сприятливого інвестиційного клімату, а й необхідних його якісних та кількісних параметрів на певний період з урахуванням комплексу наявних інвестиційних ресурсів.